

Retten til mat: Hvor står vi i dag?

Anbefalinger fra FIANs styre 2018-2019

Styrets mandat

FIAN Norge er i en spesiell situasjon, da den økonomiske støtten til våre prosjekter er blitt kuttet. Vi har dermed vært uten sekretariat siden slutten av juli 2018. Vi har fortsatt et aktivt styre, som har hatt som hovedoppgave å arrangere et symposium for å diskutere FIAN Norges framtid.

Symposiet ble arrangert 5. mars 2019.

Bakgrunn for symposiet

Målet med symposiet var å diskutere fremtiden for arbeid med retten til mat i Norge og for FIAN Norge. Vi inviterte representanter fra organisasjoner, allierte fagmiljø, studenter og andre interesserte til innlegg og diskusjon. Innspillene fra symposiet er sammenfattet i denne rapporten, som legges fram på FIAN Norges årsmøte i mai 2019.

Oppsummering fra symposiet 5. mars 2019

Programmet: **5. mars kl 18:00 – 20:00**

Velkommen: Anniken Storbakk, styreleder FIAN Norge

Ordstyrer: Andrew Kroglund

BOLK 1: Retten til mat

Menneskerettigheter i en matsikkerhet- og ernæringskontekst

Liv Elin Torheim, Professor, OsloMet

FIANs arbeid for retten til mat

Kristin Kjæret, tidligere daglig leder i FIAN Norge

BOLK 2: Erfaringer

Matsikkerhet, ernæring og menneskerettigheter

Wenche Barth Eide, Professor Emeritus, UiO

Erfaringer fra prosjektet Min mathistorie, mat og ernæring på norske sykehjem

Elisabeth Karlsen Dogan, styremedlem FIAN

BOLK 3: Diskusjon

Spørsmål til gruppediskusjon

1. Hvor/hva er FIANs **merverdi**, hvilket rom kan FIAN fylle?
  - analyser landskapet
2. Hvordan skal FIAN **organiseres**?
  - nettverk, egen organisasjon, knytta til FIAN International?
3. Hvordan bli **økonomisk bærekraftig**?
  - samarbeid med forbund, næringsliv (f.eks. TINE, Nestle,) og/eller Stiftelser (f.eks. EAT)

Kort oppsummering av hovedpunkter fra symposiets diskusjonsdel

1. Hva er FIANs merverdi?

- Være et knutepunkt mellom aktører som jobber med temaet fra flere områder

- Merverdi i det at FIAN består av folk som har sterk kompetanse på området og kontakt med grasrota – evnen til å bevege seg i begge fora. Unik organisasjon i at FIAN både er «oppe og nede»
- Man har vært i stand til å jobbe på to plan; både prosjekt og politisk påvirkning. Men FIAN Norge er ikke en stor organisasjon, skal man prioritere det ene eller det andre? Vitende om at andre FIAN organisasjoner gjør slike prioriteringer. Lobbying har noen kostnader, men ikke like mye som å drive prosjekter. Hvor høyt skal man sette ambisjonene nå i denne kriseperioden? Ikke bare i FN, men også blant norske politikere og Utenriksdepartementet. Det er mye å gjøre her hjemme og det trenger ikke nødvendigvis være så dyrt
- Politisk påvirkningsarbeid er viktig
- Tilhører et stort internasjonalt nettverk og fagfolk, legitimitet og historisk legacy. Samarbeidet med academia gir også legitimitet

2. Hvordan skal FIAN organiseres?

- Økonomien har mye å si for hvordan man organiseres
- Lokale grupper, spre aktiviteten i Norge. Tilby å komme med foredrag og skape aktivitet og engasjement
- Kommer an på hvilke ressurser man har, økonomi og personer. Må man ha et sekretariat? Kan bruke ressurser FIAN har til å kjøre et markedsføringsstunt.
- Går også an å legge ned FIAN og det man har igjen av penger og medlemmer kan overføres til det internasjonale sekretariatet. Det kan opprettes lokale grupper under FIAN Internasjonalt. Må ikke ha et FIAN Norge for at folk skal engasjere seg i menneskerettigheter.
- Det er en utfordring å ha medlemmer fordi da trenger vi et sekretariat for oppfølging. Om det kunne vært mulig å spørre FIAN International om vi kunne endret FIAN Norge til et nettverk, og ikke en medlemsorganisasjon (involverer kanskje endring av FIAN International sine vedtekter). Det er viktig å beholde navnet. Grappa som etableres kan kobles opp til arbeidet i FoHRC..
- Gå i retningen av et nettverk, men med mer fokus på det som skjer i Norge. Og endre navn til noe som viser hva organisasjonen er og signaliserer hva FIAN jobber med. Knytte til seg akademiske aktivister, gå videre i en litt annen form.
- Hva er det folk er interessert i å jobbe med? Kan ha ulike arbeidsgrupper under samme paraply, men det krever et slags lederskap. Knytte til seg akademiske aktivister.

3. Hvordan skal vi bli økonomisk bærekraftig?

- Sårbarheten i forbindelse med å knytte seg opp til finansiering fra selskaper og bli avhengige av de midlene. Men selskaper ønsker også å endre seg. Vi kan tenke oss en modell der man kan bidra inn eller motta penger fra selskaper som ønsker å vise seg frem.
- Noen må videreføre arbeidet gjennom aktivisme
- Fordele arbeidsoppgaver, hensiktsmessig å dele inn i flere smågrupper?
- Interessekonflikter mot Nestle og Tine. Forbindelse med disse økonomisk sett, må gjennomføre en risikoanalyse for denne type samarbeid.
- Skeptisk til samarbeid med næringslivet. Burde rekruttere flere medlemmer. Samarbeid med skoler og holde foredrag,

- Handelskampanjen er et nettverk av organisasjoner, fungerer bra og arbeidet i koordineringsgruppa er avhengig av initiativ og penger fra organisasjonene og gir også legitimitet.
- Det er pussig at FIAN i utgangspunktet bare fikk penger fra Norad siden det handler om bistand. FIAN er mer en policy organisasjon, det er mer naturlig at FIAN får penger fra Utenriksdepartementet, eller Klima- og miljødepartementet, eller Landbruks- og matdepartementet.
- FIAN hadde noe midler fra Landbruks- og matdepartementet en periode. Det er ofte viktig å bygge opp kontakter til byråkratiet. Komme inn på statsbudsjettet. Det krever en politisk teft.
- FIAN må prioritere policy-arbeid, og få tilbake den rollen de hadde før. Det er viktig at folk i Utenriksdepartementet og på folk ambassaden i Roma følges opp (der hvor interessen er stor). Hvis vi kunne hatt en interim løsning der presset på staten er høyt. Miljø er også viktig å få inn i tema landbruk og matforsyning. Og at man ser for seg 6 mnd -12 mnd frivillig arbeid med å arrangere møter, i for eksempel samarbeid med FoHRC, og ta et oppgjør med den nåværende regjeringen som ikke har noe hukommelse for det foregangsarbeidet Norge har gjort.
- FIAN har store muligheter, men dette er tålmodighetsarbeid men krever politisk teft.

Styrets anbefalinger

Styret anbefaler at FIAN Norge fortsetter arbeidet som er påstartet av sittende styre om å definere videre arbeidsform og prioriteringer for organisasjonen.

På symposiet ble det trukket fram at politisk påvirkningsarbeid er billigere å drifte enn prosjektarbeid, som krever mye mer ressurser. Styret foreslår at FIAN Norge fortsetter ett år til i en videreført hvilepause med lavaktivitet. Dette forutsetter minimale driftskostnader fordi det ikke er økonomi til å lønne et sekretariat.

Styret anbefaler at FIAN Norge går inn i et halvår/år hvor folk som er engasjert i mat og menneskerettigheter vil jobbe med dette og arrangere møter selv om det ikke er noen penger. Etablere engasjerte grupper for eksempel blant studenter. Målet er at denne prosessen skal definere hva FIAN Norge skal jobbe med (nasjonalt /internasjonalt - politisk påvirkning/ informasjonsarbeid). Styret mener arrangementer er essensielt for å nå ut og tiltrekke seg engasjerte. Målet blir å skape en base for en organisasjon og et engasjement. Styret foreslår at FIAN Norge i denne perioden satser på arbeidsgrupper som kan jobbe faglig rundt utvalgte temaer. Styret foreslår to *mulige* arbeidsgrupper, med hovedvekt på politisk arbeid og utadrettede arrangementer.

Forslag til arbeidsgrupper

1. Handlingsplan for bærekraftige matsystemer – politisk påvirkning: spille inn i prosessen og på høringer, samarbeide med andre organisasjoner (for eksempel Spire).
2. Eldre og retten til mat – Mat på sykehjem – politisk påvirkning: sende inn et kort notat om eldre og retten til mat direkte til FN kommisjonen for eksaminering i 2020.

Arrangementer

Holde faglige arrangementer, fortrinnsvis med samarbeidspartnere (Senter for menneskerettigheter, Forum, Spire e.l.) for å skape engasjement og med mål om å rekruttere medlemmer til arbeidsgruppene.

Styret foreslår at FIAN oppretter ulike arbeidsgrupper (de nevnt over er mulige eksempler) som fungerer under samme paraply. På denne måten kan de som er engasjert i mat og menneskerettigheter få mulighet til å jobbe faglig med temaene de er mest interessert i.

Siden vi anbefaler at FIAN Norge fortsetter som medlemsorganisasjon, er det viktig at medlemmene får oppdateringer fra organisasjonen. Vi foreslår at arbeidsgruppene lager korte oppdateringer når de ser det hensiktsmessig og at dette sendes ut til medlemmene.

Målgruppen for disse arbeidsgruppene kan eksempelvis være studenter ved juridisk fakultet, senter for menneskerettigheter, senter for utvikling og miljø og studenter i samfunnsnæringsring. Arrangementer bør spesielt rette seg inn mot der det finnes engasjement for menneskerettigheter som eksempelvis jusstudenter under menneskerettighetsuka, og lignende.

På denne måten fritas de som engasjerer seg mer fra administrative oppgaver, som også gjør arbeidet mer appellerende. Administrativt arbeid må tas av styret. Det nye styret må kartlegge om det er noen i styret som vil være med i referansegruppe for handlingsplanen / om de vil opprette en arbeidsgruppe på et tema, og bygge på det. Vi anbefaler at FIAN Norge har et styre som har litt ulike interesser; noen som vil jobbe politisk og noen som vil jobbe med arrangementer. Målet bør være å arrangere noe i samarbeid med andre organisasjoner, for å tiltrekke seg flere som har lyst til å engasjere seg.

Vi har vurdert innspillene vi fikk om FIAN Norges organisasjonsform og forslagene om bytte av navn. Styret mener det trengs mer tid for å endre organisasjonsformen, og at det er uklart å endre navnet på organisasjonen i denne fasen, når ikke form eller innhold er helt avklart. Hvis FIAN Norge skal jobbe med politisk påvirkning og lobbyarbeid, mener vi det er viktig å beholde navnet. Kontakten med byråkratiet må da tas opp igjen, og i en slik situasjon vil navnet FIAN være et viktig referansepunkt. I det internasjonale arbeidet er også navnet godt etablert. På den andre siden, hvis FIAN Norge i større grad skal jobbe med å sette fokus på retten til mat i norske sykehjem, kan et navnebytte være mer strategisk. Styret anbefaler at organisasjonsform og evt navnebytte tas opp igjen til diskusjon ved behov når FIAN Norges arbeidsområder har gjennomgått en prioritering.

I kommende periode anbefaler vi at FIAN satser på etablering av frivillig arbeidsgrupper som jobber politisk og med arrangementer for å skape engasjement og politisk diskusjon/innspill.

Skal FIAN fremdeles være en medlemsorganisasjon?

Fordi FIAN nå går inn mot et andre pauseår har styret diskutert hvorvidt FIAN bør gå vekk fra å være en medlemsorganisasjon. Per i dag har vi ikke ressurser til å kommunisere med medlemmene. Det å gå vekk fra å være en medlemsorganisasjon kan være en fordel fordi man uten medlemmer ikke har et like stort behov for et sekretariat. På den andre siden vil

man ikke lenger kunne beholde navnet og være under FIAN International uten å være medlemsorganisasjon.

Det var ikke en majoritet på symposiet som mente det er nødvendig med navnebytte. Styret anbefaler at diskusjon om navnebytte og organisasjonsform tas opp igjen i neste styreperiode. Styret mener det er viktig at det nye styret og eventuelle arbeidsgrupper også prioriterer medlemspleie og informasjonsarbeid hvis status som medlemsorganisasjon opprettholdes.

Vedtatt av styret 17 april 2019

Med vennlig hilsen
FIAN Norges styre 2018